

Ciljevi održivog razvoja (SDG) i Minamatska konvencija o živi

Cilj Minamatske konvencije je da zaštiti zdravlje ljudi i okoliš od antropogenih emisija i ispuštanja žive i živinih spojeva. Pružanje podrške zemljama u njihovim nastojanjima da se pripreme i ispune svoje buduće obaveze prema Minamatskoj konvenciji predstavlja važnu komponentu napora UNDP-a za postizanje održivog, inkluzivnog i prilagodljivog razvoja društva koji se ogledaju kroz ciljeve održivog razvoja, usvojene u septembru 2015. godine. Neke od ključnih poveznica između aktivnosti UNDP-a na podršci naporima Minamatske konvencije da se smanji / postepeno ukine korištenje žive i ciljeva održivog razvoja su istaknute u nastavku.

SDG cilj 1: Svijet bez siromaštva

Siromašno stanovništvo iz urbanih i iz ruralnih sredina se svakodnevno suočava sa izuzetno visokim rizicima izloženosti živi uslijed obavljanja njihovih radnih zadataka (npr. rad u rudnicima žive, vađenje zlata u manjim rudnicima zlata, upravljanje otpadom, recikliranje), životnih uvjeta (blizina deponija i spalionica otpada) i nedovoljnog znanja o utjecajima potencijalne izloženosti živi na zdravlje. U isto vrijeme, ekosistemi koji osiguravaju bitne resurse za opstanak siromašnog stanovništva ruralnih sredina su kontaminirani živom. Intervencije koje podržava UNDP pomažu partnerima da uvedu alternativne, najbolje prakse i tehnike kako bi se smanjila upotreba i ispuštanje žive i riješili osnovni socio-ekonomski izazovi na kojima se temelje postojeće prakse koje koriste živu.

SDG cilj 2: Svijet bez gladi

Jedan od glavnih izvora izloženosti živi je putem konzumiranja ribe i školjkaša kontaminiranih živom. Konzumiranje ribe koja sadrži visok nivo žive, naročito vrsta na vrhu lanca ishrane u kojima se živa bioakumulira, može dovesti do ozbiljnih posljedica po zdravlje (vidi SDG 3). Ovo dovodi do zdravstvenih problema, naročito kod trudnica, fetusa i male djece, kao i siromašnih zajednica koje žive od ribolova. UNDP pomaže zemljama da smanje korištenje i ispuštanje žive u okoliš iz različitih sektora, indirektno zaustavljajući i smanjujući nakupljanje žive u lancu ishrane.

SDG cilj 3: Zdravlje i blagostanje

Živa je toksična po ljudsko zdravlje i predstavlja posebnu prijetnju za razvoj fetusa i djece u najranijem uzrastu. Do izloženosti ljudi najčešće dolazi udisanjem isparenja elementarne žive tokom industrijskih procesa i konzumiranjem kontaminirane ribe i školjkaša, što može dovesti do trovanja živom. Živa se nalazi u različitim oblicima: elementarnom, anorganskom i organskom, a svaki od njih ima različite toksične efekte na nervni, probavni i imunološki sistem, te na pluća, bubrege, kožu i oči. UNDP podržava vlade, privatni sektor i druge partnere da smanje ili postepeno prestanu koristiti živu i proizvode koji sadrže živu, i smanje ispuštanja žive na najmanju moguću mjeru, s krajnjim ciljem zaštite zdravlja ljudi i okoliša.

SDG cilj 7: Pristupačna energija iz čistih izvora

Sagorijevanje uglja, a u manjoj mjeri i korištenje drugih fosilnih goriva za proizvodnju energije, je drugi najznačajniji antropogeni izvor emisija žive u atmosferu. Primjena kontrole zagađenja zraka i strožijih propisa bi mogla neutralizirati većinu ispuštanja žive vezanu za povećanje korištenja uglja, posebno u Aziji i Južnoj Americi. Međutim, smanjenja postojećih ispuštanja žive će se postići samo nakon prelaska na čistije i održivije izvore energije i uvođenja efikasnijih tehnologija i proizvoda (npr. energetski efikasnija rasvjeta bez žive). UNDP podržava zemlje u jačanju njihovih regulatornih okvira, promjeni zastarjelih industrijskih procesa i tehnologija kako bi se smanjila ispuštanja i povećala efikasnost, i što je još važnije, usvojila čista energetska rješenja.

SDG cilj 8: Dostojanstven rad i ekonomski rast

Do izloženosti živi može doći udisanjem isparenja žive. Mogućnost za ovakvu izloženost je najvjerovatnija na radnom mjestu. Među najopasnijim profesijama i poslovima u smislu izloženosti živi su vađenje zlata u malim rudnicima u zanatske svrhe, rukovanje otpadom i recikliranje otpada, rafiniranje žive, zdravstvena i stomatološka zaštita. Postepeni prestanak proizvodnje i upotrebe proizvoda i procesa u kojima se koristi živa je glavni način da se smanji izloženost radnika. UNDP pomaže vladama i različitim sektorima da uvedu proizvode i procese bez žive, i kao i razvoj standarda i procedura zaštite na radu, uvođenjem mjera lične zaštite i rješavanjem osnovnih socio-ekonomskih uzroka koji su doveli do upotrebe žive i proizvoda koji sadrže živu.

SDG cilj 12: Odgovorna potrošnja i proizvodnja

Cilj održive potrošnje i proizvodnje je da se postignu uslovi u kojima će se „sa manje raditi više“, povećavajući ukupno blagostanje stečeno od ekonomskih aktivnosti uz istovremeno smanjenje korištenja prirodnih resursa, degradacije i zagađenja i poboljšanje kvalitete života. Važan aspekt aktivnosti UNDP-a je smanjenje zagađenja živom i otpada koji sadrži živu uvođenjem isplativih alternativnih proizvoda, procesa i tehnologija koji su bez žive, i u skladu sa smjernicama o najboljim raspoloživim tehnologijama. Takve intervencije su u skladu sa onima koje povećavaju efikasnost resursa, koriste čistu i obnovljivu energiju i smanjuju proizvodnju otpada, a svi zajedno doprinose i značajnom smanjenju žive.

SDG cilj 14: Očuvanje vodenog svijeta

Egzistencija više od tri milijarde ljudi zavisi od morske i obalne biološke raznolikosti, kojoj prijeti alarmantan nivo zagađenja morskih ekosistema. Nivo žive u nekim vrstama ribe (npr. obična plavoperajna tuna, sabljarka) je postao toliko visok da neke vlade preporučuju izbjegavanje konzumiranja ovih vrsta riba pa čak i zabranu njihovog uvoza. UNDP pomaže zemljama da smanje upotrebu i ispuštanje žive iz različitih aktivnosti koje dolaze s kopna, da spriječe ulaganje žive u izvore vode, i smanje nakupljanje žive u lancu ishrane.